

Yüklenicinin idareden alacağı tutarın Geçici veya Kesin Teminat Olarak Kullanılması

Bütçe emanetinde kayıtlı yüklenicisi alacaklarının ihalelerde “geçici teminat veya kesin teminat olarak kabul edilmesi son zamanlarda belediyelerde sıkça karşılaşılmaya başlanılan bir uygulama olmaya başlamıştır.

İşte bu makalenin konusu belediyelerde tahakkuk ettirilerek ödenebilir hale gelen ancak, nakit yokluğu nedeniyle alacaklısına ödenemediğinden yeterli nakit sağlandığında ödenmek üzere ilgilisi adına bütçe emanetine alınan hakediş tutarlarının, hak sahiplerinin aynı idarenin açtığı ihalelere katılmak istemeleri halinde geçici teminat ve kesin teminat olarak kabul edilip edilemeyeceği, kabul edilmesi durumunda düzenlenecek belgeler ve muhasebeleştirme işlemlerinin nasıl yapılacağı, hususlarıyla ilgilidir.

2-4734 Sayılı Kamu İhale Kanununda Teminat

Bilindiği gibi, muhtelif işlemlerde teminat olarak (güvence) kabul edilecek değerler ilgili mevzuatında belirlenmektedir. Bu mevzuattan en önemlisi 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda teminat olarak kabul edilecek değerler başlıklı 34.maddesidir. Bu maddede; “ *Teminat olarak kabul edilecek değerler aşağıda gösterilmiştir.*

a) Tedavüldeki Türk Parası.

Teminat mektupları dışındaki teminatlar ihale komisyonlarınca teslim alınamaz. Bunların saymanlık ya da muhasebe müdürlüklerine yatırılması zorunludur. ...”hükümleri yer almaktadır.

Böylece teminat olarak ilk kabul edilecek değer “tedavüldeki

Türk parası” olduğu ve bu paranın saymanlığa yatırılmasının zorunlu olduğunu görürüz.

İsteklinin belediyede varsa kesinleşmiş alacağının nakit yetersizliği nedeniyle ödenememesi veya alacaklının doğrudan içerdeki alacağının teminata isabet eden tutar kadarını teminata karşılık olarak tutulmasını istemesi yani mahsup edilmesini istemesi halinde sorun oluşmaktadır.

3-Muhasebat Genel Müdürlüğünün 15 Seri Nolu Tebliđi ve Belediyeler

Bilindiği üzere, Muhasebat Genel Müdürlüğünün Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliđi (Sıra No:15) Teminat Mektupları başlıklı tebliğiyle Genel Bütçeye Dahil Daireler ve Katma Bütçeli İdareler itibariyle konuyu çözmüştür.

Ancak bu konuda belediyeler açısından nasıl bir uygulama yapılacağına da ele alınması gerekir.

4734 sayılı Kanunda geçici teminatın içerdeki alaktan karşılanmasına dair bir hüküm yokken Muhasebat Genel Müdürlüğünce bu yönde düzenleme yapılmış olması konunun kamu İhale mevzuatı açısından bir sorun teşkil etmediğine dair görüşleri destekleyen önemli bir göstergedir.

Tebliğ de yer alan *“Kamu ihalelerinde temel prensip, saydamlığın, eşitliğin ve rekabetin sağlanmasıdır. İhalede rekabet ise ihaleye katılımın artması ile mümkündür.*

Bu nedenle, tahakkuk ettirilerek ödenebilir hale gelmiş, gider kaydı yapıldığı halde nakit yokluğu nedeniyle ödenemediğinden alacaklısı adına bütçe emanetine alınmış müteahhit alacaklarının, bu müteahhitlerin aynı idarenin açacağı ihalelere katılmak istemeleri halinde, aşağıda belirtilen esaslara göre “geçici teminat” olarak kabul edilmesi uygun görülmüştür.”

İfadeleri ödenmeyen yüklenici alacakları nedeniyle bu

kimselerin ihaleye katılımının da zorlaştırıldığına hatta engellendiğine işaret etmektedir.

Öte yandan "mahsup alındısı"na ilişkin mevzuatı incelersek; mahsup alındısının 10.03.2006 tarih ve 26104 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 49.maddesine göre "100 Kasa Hesabı Hesabı" başlığı altında ele alındığı görülecektir. Yani "mahsup alındısı" kasa hesabının bir unsurudur. Kasa hesabı ise "(1) Bu hesap, muhasebe birimleri veznelerince kanuni dolaşım niteliğine sahip ulusal paraların alınması, verilmesi ve saklanmasına ilişkin işlemlerin izlenmesi için kullanılır. (2) Muhasebe birimlerine döviz olarak her ne şekilde olursa olsun intikal eden tutarlar bu hesapla ilişkilendirilmez."

Hususlarını kapsar. Aynı Yönetmeliğin "Hesaba ilişkin işlemler" başlıklı 50.maddesinde, "(1) Kasa hesabına ilişkin işlemler aşağıda gösterilmiştir....

b) Alındılar

Muhasebe birimlerince yapılacak tahsilat ve veznelere teslim edilen değerler karşılığında aşağıda belirtilen alındılar kullanılır. ...

3) Mahsup alındısı

Mükellefler adına emanete alınmış tutarlardan vergi veya diğer borçlarına mahsubu gerekenler ve mahsuben yapılan diğer tahsilat için "Mahsup Alındısı" (Örnek: 43) düzenlenir. Vergi daireleri dışındaki muhasebe birimlerince bütçe emanetleri hesabına alınan paralar, yüklenici istihkaklarından yapılan vergi, fon, icra, teminat ve diğer kesintiler karşılığında, hak sahibinin istemesi halinde, mahsup alındısı yerine geçmek üzere muhasebeleştirme belgesinin onaylı bir nüshası verilir."

Görüldüğü üzere "mahsup alındısı" alındılar başlığı altındadır. Bir alındı belgesidir. Maddeden de anlaşıldığı üzere "Muhasebe birimlerince yapılacak tahsilat ve veznelere

teslim edilen değerler karşılığında” kullanılan düzenlenen bir belgedir. Mahsup alındısı tanımında yer alan “Mükellefler adına emanete alınmış tutarlardan... mahsuben yapılan diğer tahsilat için “Mahsup Alındısı” (Örnek: 43) düzenlenmektedir.

Böylece idarelerin çeşitli nedenlerle yüklenicilerin alacaklarını ödeyememeleri durumunda bu yüklenicilerin talepleri halinde idarede olan alacaklarının geçici teminat veya kesin teminat olmak üzere, “mahsup alındısı” düzenlenerek tahsil edilmesi mümkündür. Neticede 4734 sayılı Kanun gereği Türk parası bir tutar alınan teminatlar ve depozitolar hesabının borcuna kaydedilecektir.

Ayrıca bu durum Muhasebat Genel Müdürlüğünün 15 nolu Tebliğinde belirtildiği üzere, ihalelere katılımı da artırıcı etki yapacaktır.

Bütçe emanetinde kayıtlı yüklenicisi alacaklarının ihalelerde “geçici teminat veya kesin teminat olarak kabul edilmesine ilişkin mahsup belgesinin nasıl düzenleneceği hususunda MGM 15 seri nolu tebliğ yol göstericidir.

Nitekim bu prensipler;

“Buna göre;

1- *Bütçe emanetine alınmış müteahhit alacağının geçici teminat olarak kabul edilebilmesi için;*

a) *Alacağın, ödeneğine dayanılarak tahakkuk ve verile emri işlemleri tamamlanıp saymanlığa gönderilmek suretiyle ödenebilir hale getirilmiş ve yalnızca nakit yokluğu nedeniyle ödenemediğinden bütçe emanetine alınmış alacaklardan olması,*

b) *Müteahhidin, alacaklı olduğu idarenin açtığı ihaleye katılıyor olması,*

zorunludur.

2- *Bütçe emanetine alınmış müteahhit alacağından bir kısmının*

geçici teminat olarak kabul edilmesi halinde;

a) *Geçici teminat tutarı, müteahhidin bu konudaki talebini gösterir dilekçesi muhasebeleştirme belgesi ekine bağlanarak Bütçe Emanetleri Hesabından çıkarılıp, Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına kaydedilecektir.*

İhale teminatları bölümüne kaydedilen bu tutar karşılığında düzenlenen muhasebeleştirme belgesinin üzerine "Bu muhasebeleştirme belgesi geçici teminatın mahsuben tahsiline ilişkindir. Tutarı nakden iade edilemez." ifadesini taşıyan bir kaşe basıldıktan sonra, imza ve mühürle onaylanarak müteahhide verilecektir."

Belediyelerin yukarıda incelediğimiz gibi içerdeki alacağı geçici ve kesin teminat olarak mahsup alındısıyla kabul etmelerinde bir mahsur olmadığı kanaatindeyiz. Ayrıca uygulama içerde alacağı olan her yüklenicinin yararlanması gereken (sadece müteahhitler değil) bir imkandır

Ancak uygulama konusunda MGT'den esinlenerek bir başkanlık onayı alınması ve belli ilkelere bağlanması mümkündür.